



Eich cyf/Your ref P-06-1364
Ein cyf/Our ref EM/02543/23

Jack Sargeant AS
Cadeirydd – y Pwyllgor Deisebau
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

15 Hydref 2023

Annwyl Jack,

Diolch ichi am eich llythyr dyddiedig 22 Medi ar ran y Pwyllgor Deisebau ynglŷn â mynediad at ddeintyddiaeth y GIG i oedolion a phlant.

Rydym yn awyddus i gyrraedd sefyllfa lle mae pawb yng Nghymru sy'n dymuno cael mynediad at ofal deintyddol y GIG yn gallu gwneud hynny. Rydym yn gweithio gyda'r Byrddau Iechyd, sydd â'r cyllidebau perthnasol a'r cyfrifoldeb dros ddarparu gwasanaethau deintyddol y GIG, i roi sylw i fylchau mewn gwasanaethau drwy eu cynlluniau gweithredu.

Mae'r rhan fwyaf o ddeintyddion yn ymarferwyr annibynnol a hunangyflogedig sy'n gallu dewis a ydynt am gcontractio rhan o'u hamser i ddarparu triniaeth y GIG ar ran Byrddau Iechyd. Gallent ddarparu gofal y GIG yn unig; gweithio yn gyfan gwbl y tu allan i'r GIG; neu, fel sy'n digwydd yn aml, ddarparu cymysgedd o ofal deintyddol y GIG a gofal deintyddol preifat.

Mae bob amser yn siomedig pan fydd deintydd yn penderfynu lleihau ei ymrwymiad i ddarparu gofal y GIG, neu ddod â'r ymrwymiad hwnnw i ben yn gyfan gwbl. Mae'n bwysig pwysleisio bod y cyllid ar gyfer unrhyw ddarpariaeth sydd wedi ei cholli yn parhau ym meddiant y Bwrdd Iechyd er mwyn i'r bwrdd allu sicrhau bod gwasanaethau deintyddol y GIG yn dychwelyd yn ôl i'r un lefel.

Dylai unrhyw un sy'n awyddus i gael mynediad at wasanaethau deintyddol y GIG gysylltu â'i Fwrdd Iechyd i gael yr wybodaeth ddiweddaraf ynghylch mynediad yn ei ardal leol, a bydd hynny'n ei helpu i ymuno â rhestr aros practis. Bydd y Bwrdd Iechyd yn gallu rhoi manylion am lefelau presennol a lleoliadau gwasanaethau deintyddol y GIG sydd ar gael yn yr ardal. Bydd hefyd yn gallu rhoi manylion am y sesiynau mynediad a'r driniaeth frys sydd ar gael, a

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Eluned.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Eluned.Morgan@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

ddarperir gan y Bwrdd Iechyd ar gyfer preswylwyr sydd heb gael lle mewn practis ar y pryd. Fel mesur dros dro, gallai fod yn bosibl trefnu i blant gael eu gweld gan y Gwasanaeth Deintyddol Cymunedol, yn enwedig os oes unrhyw bryderon am iechyd ceg y plentyn neu hyd yr amser ers ei archwiliad deintyddol diwethaf.

Ym mis Hydref 2004, cyhoeddodd y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth mewn Iechyd a Gofal (NICE) ganllawiau ar gyfer pa mor aml y dylid cynnig archwiliadau deintyddol. Mae'r canllawiau'n nodi'r cyfnod a argymhellir rhwng apwyntiadau archwilio rheolaidd, gan ddweud y dylent gael eu pennu ar gyfer pob claf fel unigolyn a'u teilwra i fodloni ei anghenion penodol ar sail asesiad o lefelau clefyd a'r risg mewn perthynas â chlefyd deintyddol. Bellach nid oes angen i bawb gael apwyntiad i weld y deintydd bob chwe mis, yn bennaf gan fod iechyd y geg yng Nghymru wedi gwella'n ddramatig yn ystod y degawdau diwethaf. Ar gyfer plant, mae'r canllawiau'n argymhell 12 mis fel y cyfnod hiraf rhwng apwyntiadau rheolaidd.

Nid yw'r sefyllfa o ran mynediad at ddeintyddiaeth fel y dymunwn iddi fod. Mae'r problemau gyda mynediad a oedd yn bodoli yn y gorffennol wedi cael eu gwaethygu gan y cymhlethdodau a achoswyd gan y pandemig. Rydym yn gweithio i ddiwygio'r system ddeintyddiaeth gyda'r nod o sicrhau gwelliannau i gleifion a'r proffesiwn. Fodd bynnag, bydd gweithredu newidiadau sylweddol ac ymarferol yn cymryd amser, a bydd angen buddsoddi cyllid mewn modd sy'n anodd yn yr hinsawdd ariannol bresennol.

Mae'r diwygiadau'n golygu bod practisau'n canolbwyntio ar atal ac ar ddarparu gofal yn seiliedig ar angen, yn hytrach na chynnal archwiliadau rheolaidd bob chwe mis i bob claf, a hynny gan ein bod yn gwybod ei bod yn bosibl atal pydredd y dannedd a'r clefyd o'u cwrpas i raddau helaeth iawn drwy frwsio'r dannedd yn drylwyr a bwyta llai o siwgr. Wedyn gall y capasiti sy'n cael ei ryddhau gan y newid pwyslais hwn ddod ar gael i ddarparu mynediad i gleifion newydd, ac i'r rheini sydd ag angen gofal parhaus gan dîm deintyddol y GIG, neu ofal brys i ddatrys angen deintyddol penodol heb gael gofal parhaus.

Mae'n ymddangos bod naratif yn cylchredeg bod practisau deintyddol yn dod â'u contractau ar gyfer gofal y GIG i ben, er mwyn iddynt symud at wasanaeth preifat yn unig, gan adael rhai cleifion heb wasanaeth ar ôl symud y cleifion hynny sy'n gallu fforddio talu i gynlluniau deintyddol preifat. Er bod rhai enghreifftiau o hynny'n digwydd, nid yw nifer yr enghreifftiau'n cyfateb i lefel y sŵn ynghylch y mater hwn. Ar ddechrau mis Ebrill 2022, roedd 413 o gontractau deintyddol ar waith ar draws Cymru; mae 26 o'r contractau hynny wedi cael eu terfynu am amrywiaeth o resymau megis ymddeoliad, gwerthu'r practis, a phractisau'n dewis symud i ddarpariaeth breifat yn unig. Yn y rhan fwyaf o achosion lle mae contractau wedi cael eu hamrywio neu eu terfynu, mae'r Byrddau Iechyd wedi ail-gomisiynu gwasanaethau yn eu lle, neu maent yn y broses o wneud hynny. Mae hyn yn dangos bod digon o barodrwydd i ymgymryd â chontractau'r GIG. Wrth gwrs, mae'n cymryd amser, ac nid oes modd osgoi'r bwch a fydd yn codi yn y ddarpariaeth tra bod y broses gaffael yn cael ei chynnal.

Fel rhan o'r gwaith o adfer gwasanaethau, rydym yn gweithio gyda'r Byrddau Iechyd i gynnwys mesurau ar gyfer sicrhau bod practisau deintyddol yn gweld cleifion newydd. Rwyf wedi ymrwmo i gynyddu mynediad i gleifion newydd fel rhan o'r gwaith o ddiwygio'r ddarpariaeth ddeintyddol, ac ers mis Ebrill 2022, mae bron 246,000 o gleifion newydd ledled Cymru wedi cael mynediad at ddeintydd sy'n darparu gwasanaeth y GIG. At ei gilydd, derbyniodd dros 1 filiwn o bobl ofal deintyddol y GIG drwy'r gwasanaeth deintyddol cyffredinol y llynedd, a darparwyd dros 1.3 filiwn o gyrsgiau o driniaeth. Os oes angen triniaeth ddeintyddol frys ar glaf, neu os yw'r claf mewn poen, mae darpariaeth yn ei lle i ddarparu gofal yn gyflym. Byddwn yn parhau i fuddsoddi mewn gwasanaethau deintyddol mewn modd sy'n parhau i gynyddu mynediad i gleifion newydd, ond gallai fod oedi cyn i apwyntiadau ar gyfer gofal rheolaidd ddod ar gael mewn rhai ardaloedd lleol.

Mae'r gweithlu'n rhan allweddol o'r ymdrechion i wella mynediad at ofal deintyddol y GIG, ac rydym yn gweithio i nodi a chreu cyfleoedd arloesol i ehangu sgiliau a gwella llwybrau gyrfa ym maes deintyddiaeth er mwyn sicrhau bod y cyfle i weithio yng Nghymru yn fwy deniadol. Mae Addysg a Gwella Iechyd Cymru yn parhau i ganolbwyntio ar weithio gyda rhanddeiliaid i gynnal ffocws ar recriwtio a chadw'r gweithlu deintyddol yng Nghymru. Yn ddiweddar iawn, mae wedi lansio cynllun i gymell hyfforddeion deintyddol i weithio mewn practisau deintyddol yn ardaloedd gwledig Cymru, yn hytrach nag yn yr ardaloedd trefol mwy poblogaidd. Bydd hynny'n helpu i wella mynediad at ofal y GIG i bobl yng nghefn gwlad Cymru.

Mae'r cymysgedd o sgiliau hefyd yn gallu chwarae rôl bwysig yn y ddarpariaeth o ofal deintyddol y GIG, ac mae'r rhaglen ddiwygio wedi tynnu sylw at fanteision sicrhau bod cydbwysedd o ran sgiliau'r tîm deintyddol er mwyn ei alluogi i ganolbwyntio ar atal. O fis Ebrill 2023, gall therapyddion deintyddol, hylenywyr deintyddol a thechnegwyr deintyddol clinigol agor a chau cyrsiau o driniaeth y GIG, sef rhywbeth sy'n cynyddu capasiti ein gweithlu presennol.

Yn gywir,



Eluned Morgan AS/MS

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services